

Podsumowanie 2023 roku w programie Kraków Miasto Literatury UNESCO

2024-01-26

Rok 2023 obfitował w Krakowie w wyjątkowe rocznice: za nami 15. Festiwal Conrada, 10. Festiwal Literatury dla Dzieci, Wydawnictwo Literackie świętowało swoje siedemdziesięciolecie, Wydawnictwo Karakter - piętnastolecie, a księgarnia DeRevo obchodziła dziesiąte urodziny. Obchodziliśmy także setne urodziny Wisławy Szymborskiej, a wszystko to działo się w czasie, gdy Kraków celebrował jubileusz dziesięciolecia uzyskania tytułu Miasta Literatury UNESCO.

Festiwale

Ubiegły rok minął pod znakiem dużych literackich wydarzeń: Festiwalu Miłosza, Festiwalu Literatury dla Dzieci, Krakowskiego Festiwalu Komiksu czy Festiwalu Conrada. Ale literacki Kraków to nie tylko coroczne celebracje: przecież spotkania autorskie, warsztaty, debaty mają miejsce niemal każdego dnia w Pałacu Potockich lub w zaprzyjaźnionych przestrzeniach kameralnych księgarń czy antykwariatów. W 2023 roku w naszym mieście odbyło się ponad 380 spotkań wokół książek zorganizowanych przez KMLU lub pod patronatem i w ścisłej współpracy z operatorem programu, które zgromadziły w sumie prawie 40 tysięcy uczestników!

- Jubileusz za nami, ale to nie znaczy, że czas osiąść na laurach - to raczej moment, by przeanalizować dotychczasowe doświadczenia i pewnie wkroczyć w nowe dziesięciolecie, pamiętając o literackich patronach na najbliższe 12 miesięcy - o Czesławie Miłoszu, Josephie Conradzie i Witoldzie Gombrowiczu - mówi Urszula Chwalba, kuratorka programu Kraków Miasto Literatury UNESCO.

Działania dla branży i czytelników

Miniony rok to kontynuacja i rozwój cieszących się dużą popularnością wśród publiczności i uczestników cykli: Szkoły czytania dla uczniów szkół ponadpodstawowych, Szkoły pisania dla początkujących twórców i Literackich chwil, czyli ulubionych warsztatów dzieci i rodzin, prowadzonych przez Beatę Kwiecińską i Macieja Dąbrowskiego, którzy za swoją działalność odebrali jesienią tytuł Animatora Roku.

W ubiegłym roku ujrzała światło dzienne nowa odsłona kwartalnika literackiego „Czas Literatury”, która spotkała się z bardzo dobrym przyjęciem zarówno czytelników, jak i krytyki literackiej. Od 2023 roku kwartalnik wydawany jest przez KBF przy wsparciu Krakowa Miasta Literatury UNESCO.

Program Kraków Miasto Literatury UNESCO to także w dużej części działania skierowane do branży literackiej: znakomicie rozwija się odbywający się jesienią Kongres książki, stale doskonalimy program wsparcia dla księgarń kameralnych i antykwariatów czy program patronatów dla autorów, wydawców i książek związanych z naszym miastem. W ubiegłym roku miała miejsce 4. edycja Nagrody KMLU, podczas której wyłoniono 34 laureatek i laureatów. Warto zaznaczyć, że do tej pory nagrodą wyróżniono blisko 150 osób.

Nagrody i nominacje

Efekty wymienionych działań są spektakularne – dowodem na ich skuteczność niech będą wymierne sukcesy autorek i autorów związanych z programem Kraków Miasto Literatury UNESCO. W 2023 roku otrzymali oni ponad 40 nominacji, nagród i wyróżnień w najważniejszych konkursach literackich w Polsce.

Wśród największych sukcesów należy wymienić chociażby: Nagrodę im. Witolda Gombrowicza dla Jakuba Nowaka za powieść „To przez ten wiatr” (opublikowanej nakładem krakowskiego wydawnictwa Powergraph), Nagrodę Kościelskich i Nagrodę Conrada dla Urszuli Honek za opowiadania „Białe noce” (Wydawnictwo Czarne) oraz Nagrodę im. Ryszarda Kapuścińskiego dla „Głuszy” Anny Goc (Wydawnictwo Dowody).

Warto również zaznaczyć, że brytyjski przekład „Mapy” („*The Map*”) Barbary Sadurskiej autorstwa Kate Webster znalazł się w finale Nagrody Oxford-Weidenfeld. Natomiast wśród 20 książek nominowanych do Nagrody Literackiej NIKE aż 5 tytułów zostało wydanych pod patronatem KMLU: „*Trash story*” Mateusza Górniaka (Wydawnictwo Ha!art), „Nie wszyscy pójdziemy do raju” Olgi Górskiej, absolwentki Kursu pisania powieści (Wydawnictwo Drzazgi), „Zapiski wariatki” Aleksandry Młynarczyk-Gemzy (Wydawnictwo Znak), „Dom ojców” Andrzeja Muszyńskiego (Wydawnictwo Czarne) i „Szczelinami” Wita Szostaka (Powergraph).

Książki pod patronatem KMLU znalazły się też w finałach Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus, Nagrody Literackiej Gdynia i wielu innych, a wybitny poeta i zasłużony dla Krakowa laureat Nagrody KMLU Ryszard Krynicki został laureatem prestiżowej Nagrody Jerzmanowskich przyznawanej przez Polską Akademię Umiejętności.

Współpraca międzynarodowa

KMLU nie ustaje także w rozwijaniu sieci i relacji z podobnymi instytucjami w świecie. W grudniu zakończyła się druga edycja programu wspierania młodych talentów literackich z Europy: CELA – Connecting Emerging Literary Artist. KBF, operator miejskiego programu literackiego, został zaproszony jako partner do trzeciej edycji tego międzynarodowego projektu. Kontynuujemy również program rezydencji literackich, goszcząc twórców z Polski, Francji, Irlandii czy Kanady. Trwa też kolejny rok współpracy Krakowa w ramach Międzynarodowej Sieci Miast Schronienia ICORN oferującej schronienie tym pisarzom i obrońcom praw człowieka, którzy z powodu prześladowań nie mogą swobodnie żyć i tworzyć we własnej ojczyźnie.

W roku jubileuszowym

Kraków otrzymał tytuł Miasta Literatury UNESCO 21 października 2013 roku, a jubileusz dziesięciolecia rozciągnął się na cały rok.

Niemal od początku 2023 roku w księgarniach, antykwariatach i filiach Biblioteki Kraków zaczęły się pojawiać regały z literaturą „krakowską” – rekomendowaną lub wydaną pod patronatem KMLU.

Co miesiąc swoją premierę miał kolejny podcast wyprodukowany we współpracy z Radiem Kraków, podczas którego zaproszeni goście opowiadali o literackim potencjale naszego miasta.

**Magiczny
Kraków**

Lipiec minął pod znakiem rocznicowej odsłony akcji Czytaj PL, realizowanej tradycyjnie z platformą Woblink. Specjalna edycja polegała na udostępnieniu czytelnikom z całej Polski ebooków i audiobooków z 10 książkami krakowskich twórców: Ryszarda Krynickiego, Zośki Papużanki, Adama Zagajewskiego, Wisławy Szymborskiej, Michała Rusinka, Dominiki Słowik, Wita Szostaka, Stanisława Lema, Barbary Sadurskiej i Doroty Terakowskiej.

Jesienią w przestrzeni miejskiej zobaczyliśmy portrety ludzi tworzących literacki Kraków. Na plakatach powstałych w ramach tej kampanii kreatywnej znalazło się kilkadziesiąt osób związanych z branżą książki: pisarki i pisarze, m.in. Ryszard Krynicki, Jerzy Illg, Elżbieta Łapczyńska, Katarzyna Kubisiowska, Łukasz Orbitowski, a także wydawcy, księgarze, antykwariusze, tłumacze, bibliotekarki, organizatorzy festiwali literackich i targów książki oraz czytelnicy i czytelniczki – akcja okazała się znakomitą okazją, by pokazać złożoność i różnorodność programu KMLU i tworzącej go społeczności.

Kulminacją jubileuszowych obchodów stał się wyjątkowy koncert – Aga Zaryan śpiewa Szymborską i innych poetów, który odbył się w Teatrze KTO.

To wydarzenie symbolicznie zakończyło oficjalne obchody dziesięciolecia KMLU. Przed nami kolejny rok pełen literackich wyzwań i doznań. Czas start!